

Mgr. Filip Velímský

**Raně středověké osídlení Kutnohorska s přihlédnutím k sídelnímu vývoji
centrálního hradiště v Malíně a vývoji vesnického osídlení v Bylanech u
Kutné Hory**

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Praha 2009

svazek 1 - 227 str. rkp.

svazek 2 – obrazová dokumentace

Předložená práce bezprostředně vychází z archeologické terénní činnosti na Kutnohorsku, které se Mgr. Filip Velímský už po řadu let v rámci Archeologického ústavu AV ČR, v.v.i., intenzívně věnuje a během níž významně přispěl k záchraně archeologického dědictví v dané oblasti. Zároveň se vrací k celkové tradici archeologického výzkumu Kutnohorska, leccos ze starých nálezů zpřístupňuje a leckdy s oprávněnou kritikou přehodnocuje jejich význam. V tomto smyslu lze zvolené téma pokládat za aktuální, vždyť největší nesnáz dnešních terénních výzkumů spočívá v jejich naprosto nedostatečné publikaci. Na druhé straně absence soustavné revize starých nálezových fondů zbytečně prodlužuje životnost neadekvátních představ, které lze přesvědčivě korigovat.

Stanovený cíl se předkládané disertaci podařilo bezesporu splnit, za dlouhým a přesto poněkud nepřesným názvem se především skrývá souhrnné zhodnocení archeologického poznávání raně středověkého Malína. Východisko naprosto správně spočívá v souhrnu veškeré dosavadní archeologické aktivity na této významné lokalitě. Právě toto celkové pozadí totiž otevírá cestu k vnější

kritice archeologických pramenů (či v dnes asi živější oborové terminologii k posouzení archeologických formačních procesů). Při řešení tohoto úkolu (str. 63-135) postupuje F. Velímský podle časových etap archeologického zájmu (do roku 1918, v letech 1918-1945, do roku 1989). Zvolil postup velmi důkladný, zároveň ale málo vlídný ke čtenářům (i k oponentům!), pro publikaci by byl zřejmě vhodnější návrat k obvyklému rozdělení podle základních etap pravěku a středověku. Zevrubné zhodnocení veškerého archeologického zájmu (a jeho vývoj v jednotlivých etapách 19.-20. století) však třeba rozhodně uvítat.

Z hlediska metodického předložená práce standardně kombinuje sídelně historické a archeologické přístupy. F. Velímský prokazuje dobrou orientaci ve využívání písemných pramenů (pro publikaci bude ovšem nutné v období do roku 1278 nahradit citace RBM citacemi CDB). Zacházení s písemnými prameny považuje oponent za vesměs poučené a korektní, opírající se o dobrou znalost odborné literatury. Interpretace proto vesměs neopouští meze obvyklé medievistické pravděpodobnosti. (Jen na okraj dodejme, že z tohoto rámce se vymyká poznámka 57 na str. 31, podle níž měl kostel sv. Jakuba ve Svatém Jakubu u Kutné Hory vystavět „manžel Marie, Slavibor, (...) za trest za účast na útoku na biskupa Zdíka v roce 1145“. Připomeňme ale, že v tomto případě se opíráme o jednu jedinou větu, která říká něco jiného: *Ego Maria, constructrix huius ecclesie, cum filiis meis Zlaueboro et Pavlo (...)*, CDB I, č. 230. O tom, co by mohlo nasvědčovat spojitosti dané stavby s dramatickou událostí v životě Jindřicha Zdíka, není posuzovateli nic známo a v tomto ohledu nepomáhá ani odkaz na knihu Josefa Žemličky.)

Při archeologické chronologizaci využívá F. Velímský tradiční schéma „hradištních dob“, spojované obvykle s Janem Eisnerem. Tento přístup lze v podstatě respektovat, neboť nevede k zásadním omylům. Zajisté bychom potřebovali nový koncept regionální chronologie platný pro Kutnohorsko, takový úkol se však samozřejmě vymyká z možností předkládané práce.

Zvlášť podstatný výsledek založený jak na důkladné revizi starší archeologické dokumentace, tak i na novějších odkryvech se vztahuje k malínskému kostelu sv. Jana Křtitele. Obtížná, ale nakonec úspěšná revize výzkumu Ivana Háška v roce 1953 názorně předvádí, jak zkreslující důsledky může mít „předpoznání“, zvlášť je-li nekriticky prosazováno respektovanými autoritami.

Disertační práce F. Velímského vstupuje do jedné z důležitých a dlouhodobě poznávaných medievistických kapitol. Obsahuje části, které mohou vstoupit do našeho medievistického diskursu, na němž se účastní několik vědních oborů. Její výsledky se zajisté stanou vítanou součástí regionálního bádání.

*

V souhrnu oponent konstatuje, že disertační práce Mgr. Filipa Velímského: „Raně středověké osídlení Kutnohorska s přihlédnutím k sídelnímu vývoji centrálního hradiště v Malíně a vývoji vesnického osídlení v Bylanech u Kutné Hory“ splňuje podmínky kladené na daný druh prací a doporučuje ji proto k dalšímu řízení.

V Praze, 17. května 2009

prof. Jan Klápště

Filozofická fakulta UK v Praze